

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 325/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., V., pre namietané porušenie jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok vo veci sp. zn. 3 C 65/2009 a jeho uznesením z 10. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2010 doručená sťažnosť JUDr. O. M., V. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods.

1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) vo veci sp. zn. 3 C 65/2009 a jeho uznesením z 10. mája 2010.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 3 C 65/2009 sa domáha zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Sťažovateľ ďalej tvrdil: *„S manželkou od 15. 7. 2004 sťažovateľ nežije v spoločnej domácnosti, na základe jej obvinenia strávil dva roky vo väzbe, počas ktorej doby mu manželka zničila rodinný dom a škody presahujú sumu 20 tis. Eur, dostala ho do exekúcie na dom zrušením trvalého príkazu na splácanie úveru pre PSS, okradla ho o veci v jeho výlučnom vlastníctve, ktoré mal už dávno pred uzavretím manželstva, pričom za jej konanie ju OČTK odmietajú obžalovať.“*

Podľa vyjadrenia sťažovateľa okresný súd uznesením sp. zn. 3 C 65/2009 z 10. mája 2010 prerušil toto konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného na tamojšom súde pod sp. zn. 8 C 85/2008 o neplatnosť manželstva. V tejto súvislosti sťažovateľ namietal: *«... postup súdu nemá oporu jednak v O. s. p. ale ani ústave a Dohovore ... Takéto rozhodnutie odporuje účelu BSM aj vážne zasahuje do vlastníckeho práva účastníkov a vytvára právnu neistotu. Sťažovateľ ako občan v hmotnej núdzi bez pomoci od manželky či štátu žije na dlhy od pomoci cudzích ľudí, ktorí mu poskytujú nevyhnutné čiastky na prežitie. Napriek tejto situácii si sťažovateľ nerobí nároky na majetok manželky, ktorá má dostatočné príjmy a je teda schopná aj ušetriť. ... Pri postupe ako urobil Okresný súd, pri reálnom zhodnotení stavu vo veci neplatnosti manželstva sp. zn. 8 C 85/2008 je obava, že rozhodnutie o neplatnosti manželstva bude trvať ešte aj dva či tri roky a možno aj viac. Do tej doby by podľa postupu vo veci 3 C 65/2009 nebolo o zániku BSM účastníkov rozhodované. Ak by o pár rokov súd vo veci 8 C 85/2008 zamietol návrh sťažovateľa vo veci neplatnosti manželstva, tak by manželka, ktorá sa tak o sťažovateľa už vyše 6 rokov „stará“, bola schopná a určite by jej v tom pomohol aj súd, dostať od sťažovateľa polovicu jeho majetku čo z umeleckej činnosti získa, resp. čo získa za porušenie svojich práv v súdnych konaniach... Veci týkajúce sa zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov bežne súdy rozhodujú bezodkladne maximálne za pár mesiacov. Vec 3 C 65/2009 je už stará*

vyše 15 mesiacov. Za tejto situácie je vlastnícke právo sťažovateľa ale aj jeho manželky k majetku získavanému v dobe po 15. 7. 2004 keď manželia spolu nežijú v právnej neistote. ... Podľa sťažovateľa prípadné vyhlásenie manželstva vo veci 8 C 85/2008 – ak sa tak o pár rokov stane, by malo vplyv jedine na to, že majetok po zrušení BSM súdom (ak by súd konal) by nadobúdali účastníci nie do BSM. ... Podľa sťažovateľa manželstvo v čase podania návrhu vo veci 3 C 65/2009 ale aj dnes fakticky trvá. Podľa O. s. p. možno podať žalobu na jeho zrušenie (BSM) iba počas manželstva. To je dnešný stav a súd mal povinnosť z takéhoto stavu vychádzať. Ak by pri stave súdov o 4 – 5 rokov mal sťažovateľ 10 mil Eur, tak by jeho manželka v prípade ak by súd návrh na neplatnosť manželstva zamietol požadovala z tohto majetku 5 mil Eur.»

Sťažovateľ zastáva názor, že takýto postup okresného súdu považuje za svojvoľný a arogantný, pričom podľa neho daný stav vytvára aj stav neistoty a ohrozenia jeho vlastníckeho práva.

Na základe toho sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 65/2009 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 C 65/2009 z 10. mája 2010, okresnému súdu prikázal vo veci konať bez prietahov, zaviazal ho zaplatiť mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti s'ťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil s'ťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo

procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

Podstatou námietok sťažovateľa boli tvrdenia o tom, že postupom okresného súdu v konaní o zrušenie BSM, ako aj jeho uznesením o prerušení tohto konania až do právoplatného skončenia konania o neplatnosť manželstva bolo porušené jeho základné právo vlastniť majetok, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Tieto tvrdenia odôvodnil v podstate tým, že dovedy, kým okresný súd nerozhodne o neplatnosti manželstva, bude spolu s manželkou nadobúdať majetok do BSM, a pokiaľ by okresný súd návrh na neplatnosť manželstva zamietol, pri zrušení BSM by jeho manželka mohla od neho žiadať polovicu jeho majetku, ktorého hodnota podľa jeho mienky v budúcnosti vzrastie. V tejto súvislosti poukázal na to, že jeho príjmy budú v budúcnosti plynúť z výsledkov umeleckej činnosti a zároveň budú predstavovať satisfakciu priznanú mu v dôsledku porušenia práv v súdnych sporoch, ktorých je účastníkom konania.

Ústavný súd zistil, že návrhom z 22. apríla 2009 sa sťažovateľ na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 65/2009 domáhal zrušenia BSM. Po podaní návrhu vzniesol sudca, ktorému bola vec pridelená, námietku zaujatosti, a preto predseda okresného súdu prideliť spis inej zákonnej sudkyňi. Tá tiež vzniesla námietku zaujatosti, o ktorej napokon rozhodoval Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 2 NcC 5/2010 z 9. marca 2010 tak, že zákonnú sudkyňu nevylúčil z prerokovávania a rozhodovania v danej veci. Po zadovážení potrebných listinných dôkazov okresný súd uznesením z 10. mája 2010 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a toho istého dňa prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 85/2008, predmetom ktorého je návrh o neplatnosť manželstva.

Okresný súd v uznesení o prerušení konania citujúc príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku [§ 109 ods. 2 písm. c) a § 111 ods. 2] konštatoval, že konanie je potrebné prerušiť z dôvodu, že trvanie BSM sa v zásade viaže na trvanie

manželstva, a preto vyriešenie otázky neplatnosti manželstva je prvoradé a právne relevantné. Právoplatné rozhodnutie o neplatnosti manželstva je totiž konštitutívnym rozhodnutím, ktoré považuje manželstvo za neuzavreté od samotného začiatku. Okresný súd teda vyslovil, že vzhľadom na to, že otázka vzniku manželstva, a tým aj kreovania BSM nie je vyriešená, nemožno o zrušení BSM rozhodnúť, a preto ide o neodstrániteľný nedostatok tohto konania.

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľ formuloval svoje námietky ako obavy z budúcich majetkovoprávných následkov, ktoré sa podľa sťažovateľa viažu na prerušenie konania o zrušení BSM.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za podstatné uviesť, že jeho úlohou pri prerokovaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je hodnotiť postup či právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej moci, ktoré sú reálne a ktoré už nastali. Ústavný súd nemôže dopredu posúdiť následky spojené s postupmi alebo rozhodnutiami orgánov verejnej moci, ktoré môžu za istých okolností v budúcnosti nastať.

Sťažovateľ nevytýkal uzneseniu okresného súdu konkrétne nedostatky, ktoré by bolo možné posúdiť z hľadiska zásad spravodlivého procesu zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy alebo z hľadiska garancie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ len prejavil obavy, že v prípade, ak by prerušenie konania trvalo dlho (čo závisí od právoplatného rozhodnutia vo veci neplatnosti manželstva), mohol by sa jeho majetok patriaci do BSM zväčšiť, a tak jeho manželka by od neho mohla v budúcnosti požadovať polovicu majetku zvýšeného o nadobudnuté veci, príjmy či majetkové hodnoty.

Ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľa v danej podobe nemôžu požívať ústavnoprávnu ochranu, pretože majú len hypotetický, a nie reálny základ a nie sú v príčinnej súvislosti s konaním na okresnom súde vo veci sťažovateľa.

K uzneseniu o prerušení konania je potrebné dodať, že ide o rozhodnutie vydané v súlade s § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, ktorým sa nerozhoduje

o právach a povinnostiach účastníkov sporu vo veci samej. V okolnostiach daného prípadu, keď konanie o zrušenie BSM bolo prerušené do právoplatného skončenia konania o neplatnosť manželstva (v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie okresného súdu), je uznesenie o prerušení konania rozhodnutím, ktorým sa upravuje vedenie konania, a preto podľa § 202 ods. 3 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku nie je proti nemu prípustné odvolanie.

Ústavný súd sa nenachádza v sústave všeobecných súdov, neposudzuje výklad jednoduchého práva ani zákonnosť a optimálnosť postupu okresného súdu, ku ktorému nie je ani nadriadeným súdom. Napokon, uvedené uznesenie o prerušení konania môže okresný súd v rámci konania kedykoľvek podľa § 111 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku prehodnotiť, ak pominú dôvody prerušenia konania. Aj z uvedených dôvodov takéto rozhodnutie spravidla ani nie je spôsobilé zasiahnuť do ústavou zaručených základných práv a slobôd (obdobne I. ÚS 241/2010).

Okrem toho ústavný súd zistil, že konanie o neplatnosť manželstva (sp. zn. 8 C 85/2008), od výsledku ktorého bude podľa názoru okresného súdu závisieť konanie o zrušenie BSM, stále trvá a dosiaľ nebolo právoplatne skončené. To znamená, že dôvod prerušenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 3 C 65/2009 je stále aktuálny a právne relevantný.

Pokiaľ ide o prietahy v konaní okresného súdu, ústavný súd zistil, že vo februári 2010 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní tamojšieho súdu, ktorú adresoval jeho predsedovi. Ten na ňu reagoval podaním sp. zn. Spr. 10 005/10 z 13. mája 2010.

Ako už ústavný súd uviedol, uznesením okresného súdu sp. zn. 3 C 65/2009 z 10. mája 2010 bolo konanie prerušené. Rozhodnutie bolo sťažovateľovi oznámené 27. júla 2010 a odporkyni z dôvodu nepreberania zásielky v odbernej lehote bolo uznesenie doručené až prostredníctvom polície 24. augusta 2010, keď nadobudlo právoplatnosť.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (mutatis mutandis I. ÚS 162/03) konštatuje, že prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku možno považovať za prekážku konania. Totiž v zmysle § 111 ods. 1 citovanej právnej normy ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplynú lehoty podľa tohto zákona. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v Občianskom súdnom poriadku, nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy ako ani práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (mutatis mutandis II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06, II. ÚS 290/2010).

Okrem toho ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju judikatúru (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, III. ÚS 82/07), podľa ktorej zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietahoch.

Aj keď od podania návrhu na začatie konania (22. apríla 2009) do prijatia uznesenia o prerušení konania (10. mája 2010), ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. augusta 2010, okresný súd nevykonával žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej, vykonával viaceré úkony spojené s rozhodovaním o námietkach zaujatosti či o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania o zrušenie BSM a hlavne s prihliadnutím na to, že konanie bolo uznesením z 10. mája 2010 prerušené, pričom potom okresný súd vykonával len úkony spojené s doručením tohto rozhodnutia účastníkom konania, je ústavný súd toho názoru, že v postupe okresného súdu nemožno zatiaľ zistiť prietahy v konaní takej intenzity, ktorá by viedla ústavný súd k vysloveniu

porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy či jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd dodáva, že o prípadnom porušení tohto základného práva by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprávných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (obdobne IV. ÚS 326/07, III. ÚS 113/09, IV. ÚS 352/09), čo sa v danom prípade podľa názoru ústavného súdu nestalo.

Ústavný súd teda nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 65/2009, ani jeho uznesením o prerušení konania z 10. mája 2010, a preto sťažnosť už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2010